

Kjersti Anfinnsenová (Norsko)

Žije v Oslu, kde pracuje jako zubařka (nar. 1975). Od loňského roku jí přitom na stěně visí Cena Evropské unie za literaturu, kterou získala za svůj zatím poslední román. Debutovala před jedenácti lety s dílem *Det var grønt* (Bylo to zelené). Další román, *De siste kjærtegn* (Poslední pohlázení), vyšel v roce 2019. Její třetí a zatím poslední kniha se nazývá *Øyeblikk for evigheten* (Chvilé věčnosti) a představuje nezávislé pokračování *Posledního pohlázení*. Oba romány spojuje hlavní postava kardioložky v důchodu Birgitte, pro kterou v aktivním věku nebyla rodina prioritou a která je již natolik stará, že jí umřeli všichni přátelé. Její život je polapen v pasti tělesného úpadku, nabízí jí jen málo radostí a vede ji k přemítání o ztrátě, rezignaci a ke stárnutí až do absolutního ticha.

úryvky z románu *Poslední pohlázení* (*De siste kjærtegn*) přeložily Marta Bartošková (do češtiny) a Petra Mikulášová (do slovenštiny)

SEZNAM

Gudrun je mrtvá. Moje nejlepší kamarádka z dětství. Sdělí mi to moje sestra, která je stále naživu. Očividně. Jsem z té zprávy asi tak na tři vteřiny otupělá a napadne mě: „Myslela jsem, že umřela už před spoustou let. No, to je vážně škoda. Gudrun jsem měla ráda.“

Výhodou smrti je, že vykazuje stáří do jistých mezí. Raději o pár let dřív než o rok pozdě. Škrtnu si Gurun ze seznamu lidí, se kterými mám něco společného. Byla to moje poslední žijící kamarádka. Sedím tam dál, prohlížím si všechna přeškrtnutá jména a krouším hlavou. Samé čmáranice a škrábanice. Trvá to asi minutu nebo déle, co já vím.

No jo.

Čas je těžký.

S léty se to nijak nelepší.

V zásadě je fajn, že na to všechno už nemusím myslet: pozdravy, dárky, zklamání, nemoci, pohřby. Když ale list se seznamem pečlivě muchlám, přistihnu se, že si lámu hlavu tím, jestli přece jen ještě nežije někdo, komu bych mohla třeba poslat vánoční pohlednici? Těžko říct. Někdo, s kým jsem se přestala stýkat? Někdo, kdo trpěl nějakou vadou, která by ho nějakým způsobem omezovala, kdo měl hluboko do kapsy nebo kdo na mě udělal tak chabý dojem, že se mi hned vytratil z paměti, ne, to sotva, ale mám pořád sestru. Přesněji řečeno, Elisabeth má mě. Neviděly jsme se už spoustu let, už od matčiny smrti. Ale dost o tom.

DŮVODY, PROČ NIKAM NEJEZDIT

„Vážená paní doktorko Solheimová“.

Presbyteriánská nemocnice v New Yorku mi stále posílá pozvánky. Standardizované hovadiny. Posezení s jehlou a nití, kecy, kecy. Chlebíčky a písničky, kecy, kecy. Karty a

společenské hry, kecy, kecy.

Doted' jsem nepochopila, proč mi MacDowel ještě pořád píše, ale když jsem ráno pročítala poštu, našla jsem mimořádně vtíravou žádost, abych při příležitosti Mezinárodního dne žen pronesla přednášku o Solheim-Williamsově metodě implantace mitrální svorky. Řada lidí by si jistě ráda poslechla, jak jsme s Henrym otevírali hrudní koše a prováděli složité operace. Henry už je po smrti, ale dokud ještě žil, vedl semináře o našich kazuistikách a metodách on.

Tak to bylo ostatně správné.

Když mluví muži, naslouchají lidé pozorněji.

Stejně takové pozvánky vždycky odmítám a teď na tom nehodlám nic měnit. Všechno má své meze. Co bych tam se svými zastaralými kardiologickými metodami dělala? Stejně jen chtějí vidět, jak jsem zestárla, uvažuji.

Pořád můžu chodit bez dopomoci a mluvím dostatečně zřetelně, aby mi rozuměla celá posluchárna, ale mozek už trochu zlenivěl a místo tváře mám mapu světa zbrázděnou hranicemi a krátery. Než se naličím, trvá to dvě hodiny. Přinejmenším. Není divu, že ven pokud možno nechodím.

Ta pozvánka má očividně jiný účel. Nemocnice se určitě potřebuje vydat s nějakým průkopníkem medicíny, aby si vylepšila image. Všechny první chiruržky, které měli, jim poměly. Pohřbili je s náležitými poctami i medailemi za průlomové pracovní výkony.

Když pomyslím na potlesk, zvedá se mi žaludek.

Kdybych tam šla, chtěl by se po přednášce někdo určitě chtěl rýpat v tom, proč jsem si zvolila tak náročnou specializaci. Kdybych měla být upřímná, musela bych po pravdě přiznat: Já nevím.

Předhazovali by mi své představy o práci v prostředí, kde vládou muži, a já bych je mohla jen potvrdit. Tenkrát jsem ale neměla na žádné dětinské úvahy čas, soustředila jsem se na práci. V nemocnici jsem pětatřicet let v kuse prakticky bydlela. Bylo to náročné, protože jinak to nešlo. Mohla jsem si vybrat pohodlnější život, ale srdce je nenasytné.

MOJE SESTRA

„Cože?“ zakřičí na mě sestra z obrazovky.

„Povídám, že už musím jít,“ zakřičím v odpověď, „jsem objednaná k zubařce.“

„Počkej,“ zaře sestra, „zesílím si to.“

To dělá pokaždé, když se snažím hovor ukončit.

„Zkus to znova,“ zakřičí znovu a nakloní se dopředu s obrovským uchem obráceným ke mně. Sundám si brýle. Úplně všechno člověk vidět nemusí. Odtud potud.

„Už se musím rozloučit,“ zaječím.

„Aha, tak to se nedá nic dělat,“ zakřičí sestra, „ale pochopila jsi aspoň něco z toho, co jsem říkala?“

„Nejsem retardovaná.“

„Necháš si zase vybělit zuby?“

„Jo,“ křiknu, „už musím běžet.“

„Běžet? Hele, vždyť vidím, že ležíš v posteli. Snad nejsi nemocná, Birgitulko?“

„Jmenuju se Birgitte,“ zamumlám.

„Cože?“ zakřičí sestra.

„Ale nic,“ mávnu rukou.

„Včera jsme byli na hřbitově za mámou a tátou. Zahradník začne příští týden sázet.“

„Aha,“ prohodím.

Rozhostí se ticho a ona nasadí ten svůj ublížený výraz. Nechápu, jak můžeme být sestry. Kde se v ní ta přecitlivělost vzala?

„Tebe to nezajímá,“ vyčte mi.

„Smrt člověka nikdy jeho blízké nezarmoutí tak, jak si ten člověk myslel,“ vysvětlím jí. Sestra se zamračí ještě víc.

„Nemůžeš být aspoň trochu vstřícnější?“ naléhá. „Život je pak hned veselejší.“

Zívnu, s povzdechem pokrčím rameny a odvrátím se.

„Birgitulko?“ zkouší to sestra. „Měla by ses stavit v centru pro seniory nebo se přihlásit do nějakého ženského spolku. Co třeba kaligrafie? Nebo čchi-kung?“

„Nevím, proč bych to dělala,“ opáčím. „Prohlídka u zubařky moje společenské potřeby plně uspokojuje. Příští týden se chystám na fyzioterapii. Navíc jsem objednaná k doktorovi, kadeřnici a chiropraktikovi. Mám plný diář.“ „Nechápu, proč se vlastně snažím,“ postěžuje si sestra.

„Já taky ne,“ přisadím si.

Elisabeth na mě dál nehybně zírá. Probodává mě očima a trochu se tak podobá matce. Jakmile si všimnu, že má chuť mi ještě něco vykládat, přeruším ji: „Měli nás utratit už dávno.“

ŽALOSTNÝ CIRKUS

Prý je dokázané, že IQ lidstva stále stoupá. Člověku se tomu nechce věřit: kam se jen podívá, vidí jen samé jalovosti.

„V životě nedostaneš všechno, čeho se ti zachce,“ poučuju poměrně nahlas televizní obrazovku vždycky, když se na ní objevují zabednění lidé a stavějí na odiv svou nevědomost. Tyhle sebestředné jedince by měli umlčet a popravit, jako se to dělalo kdysi, ale média jim na ty jejich hovadiny znovu a znovu dávají prostor. Je to nanejvýš nezodpovědné.

Ne, svět je čím dál hloupější, jinak se to říct nedá a já jsem nucena se chránit. Dbám na to, aby mi neunikl denní přehled zpráv, ale víc toho pokud možno vidět nechci. Jenže člověk už se nemůže ani hnout, aniž by natrefil na plakát, obrazovku nebo plátno vnucující všem ten či onen realistický nebo společensky konstruktivní obsah. „Nijak nepomáháte tomu, aby byl svět snesitelnější,“ protestuju hlasitě. „Věnujte se laskavě něčemu užitečnému.“

Jiní lidé zas fotografují sebe sami tak urputně, že přitom přijdou o život.

Možná má lidstvo sebezničující sklony.

ŽÁDNÉ ZPRÁVY, DOBRÉ ZPRÁVY

Newyorská presbyteriánská nemocnice mi už dlouho žádnou pozvánku nepozvala. Na poslední dopis Edwina MacDowella jsem neodpověděla. Nedokázala jsem vymyslet žádnou uspokojivou výmluvu. A on mi určitě nechce psát znovu, aby nevypadal dotěrně, nebo mě jednoduše odepsal jako dementní, případně mrtvou.

Zajímalo by mě, jestli v pavilonu C stále ještě visí můj portrét.

Většina dveří tam měla hořčičně žlutou barvu. Když jsem do New Yorku přijela, byla jsem skoro stejně neviditelná jako teď. Rozřezávala jsem hrudní koše. Transplantovala jsem plíce a srdce. Operovala jsem víc, než spala. Když jsem spala, nic se mi nezdálo, nebo se mi zdálo, že pracuju. Ve snu se mi zjevovaly věnitě tepny a chlopně. V prvních letech to tam byla víceméně jen dřina a samá dřina a nadávky, a pak ještě větší dřina v naději, že mi prodlouží dočasnou smlouvu. Dbala jsem na to, abych vždycky byla dobře připravená a aby si mě primář zkrátka musel všimnout. Kdybych byla muž, za dvacet let by mě jmenovali na jeho místo, takhle jsem se za třicet let aspoň dopracovala k tomu, že si na chodbě vyvěsili můj portrét. Jinak si nevzpomínám, že by mi někdo za celou tu dobu řekl něco hezkého.

MOJA NETERKA

Keďže ešte v marci Parížom môže vanúť ostrý chladivý vzduch, zo skrine vytiahnem svoj zimný kabát. Vykefujem ho a zavesím k vchodovým dverám, aby bol nachystaný. V chodbe sa posadím, aby som poslala Monike správu s adresou reštaurácie Chez Colin. A dodám ešte, že bude pravdepodobne dostatočne teplo, aby sme sedeli vonku. Zostanem sedieť v pološere chodby so zrakom upretým na starý kožuš, kým čakám na odpoveď.

Pred dvoma dňami mi moja sestra oznámila, že jej dcéra bude na kurze v Paríži a príšerne rada by ma chcela vidieť. Dala mi číslo na Moniku a poprosila ma, nech sa jej ozvem. Samozrejme, že ma to zaskočilo a protestovala som, ale Monika ma zjavne celkom určite mieni prísť navštíviť.

Vymyslela som si preto spoločný obed u Colina alebo dokonca nejakú lepšiu večeru v jednej z reštaurácií na Montmartri, ktorej meno mi celkom vyfučalo. Nech je, ako chce: keď som neterke volala, takmer som ju nepočula. Okolo nej sa ozývala spleť vravy, štrngania pohárov a akejsi difúznej hudby. Ale istotne sa so mnou chce stretnúť, tvrdila mi, prekrikujúc hluk. Dohodli sme sa, že si dáme kávičku v Chez Colin, viac zrejme tentoraz nestihne, program kurzu je nabitý na prasknutie.

Veľkú časť dňa preto venujem prípravám. Kaderník príde hneď ráno, umyje mi vlasy a upraví účes. Pomôže mi s líčením. Zvyšok dopoludnia strávim výberom vhodných šiat: nachystám si svetlé nylónové pančušky, béžovú skladanú sukňu, svetlú šifónovú blúzku a modrý vlnený svetrík.

Veci si vyžadujú svoj čas.

S tým sa nedá nič robiť.

Neviem, o čom sa budem s Monikou zhovárať. Nesmiem sa jej zabudnúť spýtať, ako sa majú jej deti. Možno jej porozprávam nejaké zážitky z New Yorku alebo jej dokonca poviem o Javiéovi. Za každú cenu sa musím vyhnúť rečiam o svojom vypovedajúcom tele. Nikto také reči dlho nevydrží.

Netuším, ako dlho som presedela v šere chodby, asi som aj trochu zadriemala, až naraz začujem, že mi prišla správa. Monika píše, že ochorela a stretnutie musí odrieknuť. Veľmi sa ospravedlňuje, ozaj sa tešila, že so mnou strávi aspoň niekoľko príjemných spoločných chvíľ. Pomaly sa zdvihnem na nohy. Telo mám celé stuhnuté.

Zimný kabát zavesím späť do skrine.

Trochu oťapená sa presuniem k svojmu milému kreslu.

Na opierke na ruky nájdem keksík aj so slivkou.

Nedáva žiaden zmysel, že sa cítim tak opustene. Ved' kto som pre Moniku? Predsa neudržiavame žiaden kontakt. Keď je človek raz v Paríži, má milión iných vecí, ktoré spraví radšej, než keby mal sedieť a viesť suché reči so svojou obstarožnou tetou. Predpokladám, že už i tak má dosť svojej matky. Tak prečo vôbec Elisabeth pripravila takéto sprisahanie proti nám obom? Keby bol na kurze v Paríži jej syn, nikdy by od neho neočakávala, že mi príde robiť spoločnosť. Espenovi by sa nikdy neodvážila spôsobiť výčitky svedomia za hľadanie výhovoriek a odmietnuté stretnutie so mnou. Mal by voľno. A nad Elisabethiným návrhom by aj tak len krútil hlavou. Zvyšok dňa bez pohybu presedím na svojom mieste pri okne.

Celá vyfintená.

Takže tak.

Ale dosť už o tom.

ÚTEK

V televízii dávajú dokument o orangutanoch na Borneu.

„Orangutanov už veľa nezostalo,“ vážne vykladá na obrazovke britský moderátor. „Už pre ne niet miesta na život. Ľudia už dobrých viac než sto rokov vedia, že prales je nutné zachovať, no aj napriek tomu ho pália či kľujú šialeným tempom, aby mali priestor na plantáže paliem na olej alebo čohosi iného, krátkodobého s maximálnym ziskom.“

Vidím ten dym a počujem krik utekajúcich opíc. Črieda malých bornejských slonov hľadá obživu na spálených chodníkoch. Zmätené zabľúdia aj medzi olejové palmy, no stadiaľ ich gumovými nábojmi, mačetami, palicami ženú zamestnanci plantáží. Vidím zuhoľnatené, scvrknuté telesné pozostatky obrovitánskeho orangutana ležať pri vyschnutom koryte rieky.

Dá sa predpokladať, že o nejakých sto rokov presne takto nájdú nás, ľudí.

NAJKRAJŠIA PAROCHŇA

Už niekoľko dní som nevyliezla z postele. Nik sa u mňa nezastavil. Netuším, čo sa deje vo svete; ktoré lesy horia, ktoré ostrovy sa potopili, akí teroristi či pandémie kde vyčíňajú. Väčšinu času som prespala alebo oddychovala pod perinou. V určitom bode som mala pocit, že nadobro zaspím, a tak som si zo zásuvky nočného stolíka na hlavu nasadila parochňu.

Akoby som sa chcela vyhnúť poslednému poníženiu.

No potom som sa opäť zobudila.

Asi chcem priveľa, keď dúfam v takú ľahkú a pokojnú smrť.

ĎALŠIE OTRAVOVANIE

„Ty asi nemáš žiaden problém s klimatizáciou, že?!“ ryčí na mňa sestra z obrazovky. „Len mi to napadlo a potrebovala som sa uistiť, že je všetko v poriadku.“

„Funguje znamenite,“ odpoviem.

„A si stále zdravá?“ vypytuje sa ďalej sestra.

„Zas až tak by som nepreháňala,“ odvetím.

„Čo takto nájsť si nejakých priateľov na internete?“ navrhone. „Z dlhodobého hľadiska sa predsa musíš cítiť veľmi osamelo.“

Keby som jej povedala o Javiéroví, otravovala by ma ešte viac, možno dokonca aj každý deň.

„Nemáš tam žiadne deti alebo vnúčatá, ktoré sú choré a potrebovali by trochu pomôcť?“ spýtam sa jej.

„Nie, Birgitočka,“ odvetí, „nik tu nie je taký osamotený úbožiačik ako ty.“

KOMPETENTNOSŤ

Keď ma videli operovať, konečne sa okolo mňa rozhostilo ticho. Presunuli ma do Osla, do nemocnice Rikshospitalet, aby som tam zaviedla rutiny a zaučila chirurgov vykonávať transplantácie srdca. V tom čase som mala v tejto oblasti skúsenosti, ale v Nórsku žiadnu ženu kardiochirurgičku nemali. Preto môj príchod spôsobil v útrobách nemocnice veľký rozruch. Chirurgom, mužom, viac záležalo na tom, aby mi demonštrovali svoju suverenitu, než aby sa odo mňa niečo naučili. Zdravotné sestry, ženy, ma poväčšine neustále otravovali. Skúšali to na mňa s rečičkami o zariadení bývania, oblečení a podobne, komentovali moju obuv a odporúčali lepšiu, alebo sa sťažovali, že som odmeraná. V podstate bolo dosť zábavné, že ma tam nikto nechcel. A ako najväčšie decko sa správal, samozrejme, vedúci oddelenia, lebo bol vydesený na smrť, že ho odsunú na vedľajšiu koľaj. Kompetentnosť tu nebola žiadaná. Louis Ferdinand Céline mal pravdu: „Človek s mozgom sa má bezpečnejšie v cudzineckej légii než v odbornom prostredí medicíny.“

Tak ma vskutku donútili, aby som ich všetkých uzemnila tým, že som im povedala, ako

pozadu sú z odbornej stránky na celosvetovej úrovni, keď škodia dialógu a zvedavosti svojou škôlkarskou mentalitou. Odveta prišla v jednohlasnom citovaní štatistických údajov, no ja som jediným mihom oka a dvoma komentármi rozbila ich výsledky na drobné. Samozrejme, že som sa stala príšerne nepopulárnou. S tým som aj rákala. Keby som brala ohľady na to, čo si o mne iní myslia, nič by som nikdy nezvládla. Vírili okolo mňa komentáre o tom, aký nevhodný vzťah som mala k tomu či onomu, len aby som sa dostala na svoju pozíciu, že tu korzujem chodbami s vytrčenými ceckami, a raz som začula kohosi povedať, že mám nevidane ostré lakte. Nepokoj pretrvával, kým ma neuvideli pracovať.

Vtedy všetko stíchlo.

Zatíchlo.

Neúnavne som pracovala a popritom vysvetľovala.

Prácu som vždy milovala. Môcť sa do nej vnoriť s precíznosťou, nechať sa vtiahnuť, až ma unieslo preč od samej seba a hluku sveta. Tie moje malé ručičky boli ako motýliky v hrudných košoch pacientov. Prsty mi pracovali zároveň so slovami a vykonávali jeden div za druhým. Odvtedy som bola nenapadnuteľná.

ČAS BEZ HANBY

Z času na čas bývam veľmi zmätená. Neviem, či je to súčasnosťou alebo starobou. Nerozumiem napríklad tomu, že vo svete pribúda čoraz viac a viac despotov, a nie naopak. Takíto egocentrickí a nadutí psychopati skúšajú na ľudí svoje staré otrepané triky a oni sa nechajú ohúriť.

Hoci áno, pravda má svoje obmedzenia, ale aké to sklamanie, že toľkí akceptujú zjavné lži a vábivo jednoduché riešenia, len aby sa vyhli nepríjemným pocitom zo vzťahu k tomuto nespravodlivému, neprehľadnému a neistému chaosu, ktorým je náš svet. Dokonca aj Európa tápa. Ľudia sa prestali vnárať do kníh. Všetko má svoj koniec.

„Kam sa podeli všetci poctiví ľudia?“ mrmlem si do ľufu sama pre seba.

POTKAN

Zapchal sa mi odtok v kúpeľni. Už je to päť rokov, čo som si myslela, že je to posledný raz, čo sa musím babrať so svojimi vlastnými odumretými zvyškami. Vyklopím mriežku príborovým nožíkom. Odskrutkujem odtok, nadvihnem ho. Vytiahnem slizkú guču vlasov a tuku. Kolenačky sa presuniem s tou nechutnou žbrndou k toalete. S ťažkosťou dopadne na porcelán. Zanechá po sebe sivé stekajúce stopy, akoby bola už spolovice rozložená ako ten mŕtvy potkan vo výsadbe kvetov na druhej strane cesty. Leží tam už minimálne mesiac. Je mŕtvy takým tým nechutným spôsobom, že naň dokonca nemajú chuť ani vrany. Poniektoré dni zdochlinu takmer celkom zakrýva žlté lístie, v iné dni tam leží obnažená vetrom. Čím ďalej, tým viac sa jej prepadáajú priestory medzi rebrami, čím ďalej, tým viac sa rozteká. Je to odstrašujúci

příklad toho, čo sa môže stať, ak si človek neodloží prostriedky na úctyhodný pohreb.

MOJE DETI

Keby som bola mala deti, bola by som ich naučila prehrávať. Primala by som ich k poznaniu, že život je aj tvrdý, aj nespravodlivý. Už v ranom veku by som im vštepovala, aké dôležité je vyvarovať sa rozhodnutí, ktoré sú podmienené pocitmi, a že z väčšiny životných kríz plyní nasledujúce ponaučenie: nič nie je až také vážne! A okrem toho: srdce veľryby modrej je veľké ako auto a bije šesťkrát za minútu. To je už veru čosi!

ZÁZRAK

Našla som si priateľa. Pánabeka!

Aj napriek tomu, že je starý a trochu zvláštne páchne, je to milý človek. Píšeme si každý deň. Napríklad mi napíše: „Milá Birgitte. Aký si mala dnes deň?“ Na to sa snažím sformulovať presnú odpoveď. A niekedy pravdu jemne prikrášlim, ale podľa mňa to chápe aj sám. Tiež si nemyslím, že mi klame viac, než je nevyhnutné.

Zhruba raz za týždeň sa schádzame. Rada ho držím za ruku, mám rada, ako si pohmkáva. Je veľkodušný a nekritický. Keď na mňa hľadí, znovu pociťujem nehu k okolitému svetu.

RUTINY

Sex máme raz za mesiac. To hlavne z dôvodu intimity. Ani jeden z nás nemal orgazmus. Je pravdepodobnejšie, že niektorý z nás dostane infarkt myokardu alebo porážku.

PROCES

Sestra si príšerným spôsobom čistí hrdlo, kým nepochopí, že sa už vidíme. Vtedy prehltnie a výraz v tvári nastaví na čosi, čo má byť úsmev. Jedno oko jej tečie.

„Bonjour,“ začnem, „povedz mi, máš sa dobre?“

„Iba a len dobre,“ odvetí sestra.

„To nie je pravda,“ poviem. „Oslepla si na to jedno oko?“

„Trochu,“ odvetí. „Preto mi doň dali injekciu, aby sa ten proces spomalil.“

„Aký proces?“ pýtam sa.

„Degeneruje mi makula,“ odvetí sestra. „Žltá škvrna prestáva fungovať...“

„Ach tak,“ poviem. „Viem, čo to je. Nestihneš celkom oslepnúť.“

„Uvidíme,“ ona na to.

Na tom sa zasmejeme.

Niekoľko sekúnd.

Pripomenie mi to časy, keď sme ešte boli malé.

Takže tak.

„A ako sa máš ty, Birgitočka?“ spýta sa ma sestra. „Vlasy rastú, nechty tiež.“

„Nechystáš sa niekedy čoskoro domov?“ opýta sa.

„Nie,“ odvetím.

Prikývne s hlavou jemne naklonenou nabok. Moja sestra.

Žiadna nemá čo povedať. Dlhو sedíme každá pri svojej obrazovke. Po určitej chvíli na mňa Elisabeth

uprie pohľad, ale naďalej ostáva bez slova sedieť, akoby mi chcela povedať čosi dôležité. Som nútená udržať s ňou očný kontakt. Ťaživé ticho. Neviem, koľko takto zotrváme sedieť, je to nepríjemné a bezpečné zároveň. Jemne potrasiem hlavou a spraví tak aj moja sestra, kým zo seba vydá dlhé mmm.

„Maj sa,“ povie.

„Maj sa,“ poviem.

CELOŽIVOTNÝ SMÚTOK

Nemôžem sa sťažovať.

Ale áno.

Ale nie.

MALÉ RÚČKY

Kedysi vedeli moje ruky zachraňovať životy. Vedeli zachrániť malé dieťa. Bola to ozajstná radosť, môcť po vydať operácii zájsť za rodičmi a povedať: „Uzavreli sme dieru v srdci. Všetko vyzerá v poriadku.“

Teraz neviem ani len naliať kávu do šálky bez toho, aby som nerozliala. Môj kaderník vravieva, že mám byť plný fliačikov a omrvíniek. Pravdepodobne má pravdu aj v tom, že by som potrebovala viac pomoci. Najradšej by som všetko zvládla sama. „Si ako také trucovité decko, Birgitte,“ hovorí mi môj kaderník. Ľudia zvyknú hovoriť, že život je cyklus, ale také prirovnávanie mi neseď. Niečo mi tam chýba.

Zakaždým, keď sa zbadám v zrkadle, niečo mi tam chýba.

Zakaždým, keď zbadám svoje ruky, niečo mi tam chýba.

Viem veľmi dobre, že tam chýba budúcnosť.